Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

LAUSUNTO
4.2.2019

HALLITUKSEN ESITYS (293/2018) EDUSKUNNALLE LAIKSI KAIVOSLAIN 32 JA 34 §:N MUUTTAMISESTA

Työ-ja elinkeinoministeriö kiittää mahdollisuudesta olla kuultavana ympäristövaliokunnassa 31.1. 2019 ja täydentää suullista kuulemista seuraavasti:

Työ- ja elinkeinoministeriön käsityksen mukaan hallituksen esityksellä ei rajata YVA-menettelyn vaihtoehtoja. Malmiesiintymän muoto, sijainti ja pitoisuus määrittelevät pitkälle sen, mikä louhintamenetelmä on taloudellisesti mahdollinen: avolouhos vai maanalainen kaivos. Kaivoslaki edellyttää, että esiintymä tulee hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti niin että arvomineraalit otetaan talteen mahdollisimman tarkkaan.

Kaivoshanketta tulee tarkastella useista näkökulmista, kuten vaihtoehtoja kulkuväylien, sähköverkon, putkistojen, rakennusten sekä sivukiven ja rikastushiekan sijoittamiselle. Sijoittamisen kannalta merkittävää tietoa voidaan saada myös viime vaiheen malminetsintätutkimuksissa ja YVA-prosessissa. Tällöin on tärkeää, että tarvittaessa hakemuksessa esitettyä alueellista ratkaisua voidaan muuttaa.

Muutos nykytilaan nähden olisi ainoastaan se, että hakemus, joka ei sisältäisi kaikkia laissa edellytettyjä liitteitä ja selvityksiä voisi saada kaivoslain mukaisen etuoikeuden, jonka ainoana tarkoituksena on ohjata kaivosviranomaista sen määritellessä kilpailevien hakemustan käsittelyjärjestystä.

Hakija voi esittää johonkin yksityiskohtaan vaihtoehtoista ratkaisua kuulemisvaiheen tulosten jälkeen, mutta lopullisesti asiasta päättää lupaviranomainen. Tarkennuksia alueeseen voidaan tehdä vielä kaivostoimituksessa. Lopullisesti alueen käyttö ja toiminnot sekä niiden sijainti ratkaistaan ympäristöluvassa.

Se, että lupahakemus saa etuoikeuden ennen kuin ympäristöselvitykset ovat valmistuneet, ei siis rajoita tai sulje pois hankkeet toteuttamisvaihtoehtoja.

Esitetyn muutoksen tarkoituksena on selkeyttää sitä, miten kaivostoiminnan tutkimus- ja luvitusprosessissa etusijan pysyvyys

voidaan varmistaa. Etusijamekanismin selkeys helpottaisi sijoittajan riskiarviointia pääomavaltaisella alalla.

Eduskunta pyysi selvitystä siitä, kuinka montaa tapausta esitetty muutos tulisi koskemaan, ja millaisissa tapauksissa etusijamekanismilla on ollut merkitystä. **Kaivosviranomainen Tukes arvioi, että hakemuksia, joihin lakimuutos voisi vaikuttaa olisi enintään 2-3 vuodessa, todennäköisesti vähemmän. Keski-Lapin alueella on etuoikeusjärjestyksellä ollut merkitystä.**

Etuoikeuden saamiseen liittyvällä esitetyllä muutoksella ei ole vaikutusta lupaprosessiin eikä minkään tahon oikeudelliseen asemaan, koska lupahakemusta ei kuuluteta ennen kuin ympäristövaikutusten arviointiselostus on valmistunut ja kaivosviranomainen on saanut siitä yhteysviranomaisen lausunnon. Etuoikeuden saaminen selkeyttää alueen tulevaa maankäyttöä ja haettujen sekä myönnettyjen kaivosoikeuksien hallintaa erityisesti sellaisilla alueilla, joilla malmikriittisyys on suuri, eli siellä on merkittävää potentiaalia löytää malmeja.

Lisäksi eduskunta pyysi selvitystä siitä, onko olemassa vaihtoehtoisia keinoja järjestää etuoikeus, eli määrittää hakemusten käsittelyjärjestys. **Etusijan jatkumo voitaisiin varmistaa myös laajentamalla varausmekanismin käyttömahdollisuutta.** Nykyisin varausilmoitus voidaan tehdä, jotta saadaan etuoikeus valmistella malminetsintälupahakemus jollekin alueelle. Tämä sama menettely voitaisiin ottaa käyttöön myös malminetsinnän myöhemmissä vaiheissa. Toiminnanharjoittaja voisi ennen voimassaolevan malminetsintäluvan umpeutumista hakea alueelle varauksen, joka varmistaisi etuoikeuden jatkumisen kunnes seuraava lupahakemus olisi jätetty täydellisenä ja joka puolestaan jatkaa etuoikeutta. Tämä tarkoittaisi uuden hallinnollisen lupaprosessin lisäämistä malminetsinnästä kaivostoimintaan -elinkaareen ja pidentäisi osaltaan jo nykyisellään 10-15 vuoden aikajännettä esiintymän löytymisestä hyödyntämiseen.

Ylijohtaja Ilona Lundström